

Vierde Regiodebat in Groningen 24 februari 2009

Thema: hoe kan de maakindustrie in Noord-Nederland haar concurrentiepositie versterken? Voor het vierde Regiodebat waren, we te gast bij het VNO-NCW Noord dat het Noord-Nederlands Industriedebat organiseerde. De maakindustrie is in dit gebied bijzonder belangrijk omdat 70% van de werkgelegenheid direct of indirect verbonden is met de industrie; zo geven de jaarlijkse investeringen van Gasunie al een spin-off van ruim 15.000 manjaren. Bert van der Haar, voorzitter van VNO-NCW Noord stelde dat de maakindustrie juist in tijden van economische crisis een belangrijke factor is in de regio. Bijna 150 mensen waren naar Groningen gekomen om deel te nemen aan dit debat; een bewijs dat de maakindustrie springlevend is.

De regio moet investeren in haar sterktes

Dany Jacobs, bijzonder hoogleraar aan de UvA, betoogde dat innovatie juist in tijden van economische crisis uitermate belangrijk is. Bedrijven in de regio kunnen beter investeren in zaken waarin ze van oudsher sterk zijn, dan te investeren in compleet nieuwe ontwikkelingen. "Backing the Winners" is volgens hem een bewezen principe. Naar aanleiding van de uitkomsten uit discussies binnen SIC ging hij vervolgens dieper in op het belang van samenwerking in de regio. Hij is ervan overtuigd dat de maakindustrie in Nederland beschikt over een grote veerkracht. Met name de samenstelling van de Nederlandse maakindustrie heeft tot gevolg dat er een sterke uitgangspositie bestaat. Deze samenstelling zorgt er ook voor dat we op dit moment minder last hebben van de economische crisis dan bijvoorbeeld Duitsland. Wel is het van belang dat bedrijven intensiever samenwerken in de regio om verder te innoveren. De samenwerking met de onderwijswereld kan geïntensiveerd worden teneinde goed geschoold personeel ook in de toekomst zeker te stellen. Bedrijven moeten dit zelf doen; de overheid en sociale partners hebben de verantwoordelijkheid dit te faciliteren.

Investeringen in innovatie als continu proces gericht op medewerkers

Bert-Jan Bruning van SCA Hygiene Products B.V. betoogde dat het succes van zijn bedrijf volledig terug te voeren is naar de medewerkers. In zijn sector zijn kwaliteit, lage kosten en punctuele aflevering de belangrijkste succesfactoren. Teneinde hierin te kunnen excelleren wordt er intensief samengewerkt tussen werknemers, klanten, leveranciers en de Universiteit Groningen. Zo heeft SCA Hygiene Products eigenlijk een continu innovatienetwerk opgebouwd dat projectmatig werkt aan continue verbetering van de onderlinge processen. Voor de samenwerkende partijen is innoveren samen te vatten als: organiseren, stimuleren en investeren en dat in een continu proces. Dit leidt tot simpelere en snellere processen tegen lagere kosten en betere kwaliteit. In de afgelopen jaren resulteerde dit in ruim 1 mln. Euro kostenbesparingen. Door continu in innovatie te investeren houdt het bedrijf zich staande in een markt met scherpe internationale concurrentie.

Kennis is macht

Jos Pâques van Paques in Balk stelde dat hij lang geleden geleerd heeft dat kennis macht is. Gaan we van een maakindustrie naar een kenniseconomie? Nee, zegt hij want dat is namelijk hetzelfde! Het succes van Pâques is eigenlijk gelegen in het benutten van oudsher beschikbare kennis van biologische toepassingen in de regio: Het industrialiseert namelijk dergelijke natuurlijke principes. Innovatie is van levensbelang voor het bedrijf. Ruim 35% van het personeel houdt zich bezig met Engineering en R&D; hier zit de kennis van het bedrijf. Toch produceert Pâques bewust ook nog zelf in Nederland. Het bedrijf is er immers van overtuigd dat in het zelf produceren een belangrijke innovatiebron is gelegen. Door goed te luisteren naar de markt en te kiezen voor sectoren met duidelijke groeiperspectieven is het bedrijf uitermate succesvol en lijkt het niet of nauwelijks geraakt door de huidige economische omstandigheden. Nagenoeg de hele omzet wordt in het buitenland gerealiseerd.

Vestigingsklimaat bepalend voor buitenlandse investeerders

Wessel Bruining van Teijin Aramid stelde dat zijn moederbedrijf voortdurend afwegingen moet maken of ze investeren in bestaande sites of in compleet nieuwe sites. Teijin Aramid, vroeger onderdeel van AKZO, realiseert 98% van haar omzet in het buitenland. Ruim 120 van de 1400 medewerkers in Delfzijl, Emmen en Arnhem houden zich bezig met R&D. Jaarlijks wordt ruim 100 mln Euro geïnvesteerd in duurzame nieuwe toepassingen cq. nieuwe markten. Voor het moederbedrijf zijn de vestigingsfactoren beslissend of deze investeringen in Nederland plaatsvinden of elders. Naast initiatieven die het bedrijf zelf neemt, is het

overheidsbeleid dat gevoerd wordt dus van groot belang voor het bedrijf. Wessel Bruining is van mening dat 4 factoren hierbij doorslaggevend zijn. Allereerst moet er sprake zijn van minimaal een gelijke uitgangspositie als het gaat om milieu, subsidies en fiscaliteit. In dit kader wil hij dat vergunningen resultaatgericht zijn. De aantrekkelijkheid van de regio is een tweede belangrijke factor. Hij doelt dan op zaken als de beschikbaarheid van kenniswerkers, samenwerkingsvormen in de regio en de aantrekkelijkheid van de woonomgeving voor medewerkers. Uiteraard is de aanwezige infrastructuur voor een bedrijf als Teijin Aramid van doorslaggevende betekenis; de havens van Rotterdam en Delfzijl noemt hij een pre. Tot slot wordt er altijd gekeken naar de mogelijkheden om op bestaande sites de efficiency te verbeteren. Nederland heeft op dit terrein ook een goede reputatie. De huidige economische omstandigheden nopen het bedrijf ook nu weer tot consolidatie. Tegelijkertijd wordt er echter geïnvesteerd in mogelijke versnellingen van lopende innovatieprojecten.

Noord-Nederland moet zich verder onderscheiden!

De aanwezigen waren ervan overtuigd dat de maakindustrie van Noord-Nederland een uitstekende uitgangspositie heeft voor de toekomst. De focus moet liggen op verdere versterking van de reeds aanwezige succesfactoren. Samenwerkingsmogelijkheden zijn ruimer voorhanden in Noord-Nederland omdat ondernemers in de regio elkaar makkelijker kunnen vinden. Lokale overheden kunnen nog vaker als linking pin optreden tussen bedrijven en moeten continu investeren in verbetering van de woonomgeving zodat ook in de toekomst het arbeidsaanbod gegarandeerd blijft.

Ook moet er hard gewerkt worden aan verbetering van het imago van de industrie. De overheid heeft hier een rol in, maar het bedrijfsleven zal dit toch vooral zelf moeten doen. Dit begint al door presentaties op basisscholen te geven en scholieren al jong rond te leiden in de bedrijven. Stages aanbieden en onderzoekers uit de universitaire wereld opnemen zal zeker ook de waardering voor de maakindustrie verbeteren. Meer onderlinge samenwerkingen aangaan, maar ook met de onderwijswereld, zal een positieve uitstraling geven. Tot slot gaf Dany Jacobs aan dat het hierbij van belang is dat grotere industriële bedrijven juist samenwerken met dienstverlenende ondernemingen. De "de handenarbeid", zoals hij het noemde, zit immers niet meer in de maakindustrie. Werkgelegenheid voor m.n. lager opgeleiden ontstaat dan makkelijker in de dienstverlening.

SIC zal in 2009/2010 wederom een reeks van minimaal 4 regiodebatten organiseren. Waarschijnlijk zal de eerste in juni 2009 plaatsvinden. Meer informatie hierover kan altijd gevonden worden op de website van SIC: <http://www.industriebeleid.nl/>